

FORMAREA COMPETENȚEI DE COMUNICARE A PREȘCOLARILOR ÎN CONTEXTUL VALORIFICĂRII PARTENERIATULUI GRĂDINIȚĂ-FAMILIE

Valentina MÎSLIȚCHI, dr., conf. univ.

Catedra Psihopedagogie și Educație Preșcolară,
Universitatea de Stat din Tiraspol

Inga PRODAN, educatoare, grad didactic II

IET nr.1, satul Cojușna, raionul Strășeni

master în Științe ale Educației, programul Managementul educației preșcolare

Rezumat. Articolul tratează subiectul formării competenței de comunicare a copiilor de vârstă preșcolară prin intermediul parteneriatului grădiniță-familie. În lucrare sunt prezentate diverse definiții ale conceptului de parteneriat educațional, competență de comunicare; sunt descrise diverse forme de parteneriat grădiniță-familie; este descris un proiect de parteneriat educațional grădiniță-familie axat pe formarea la copii a competenței de comunicare.

Cuvinte-cheie: competență de comunicare, vârstă preșcolară, cooperare grădiniță-familie, proiect de parteneriat grădiniță-familie.

Abstract. The article deals with the subject of training the communication competence of preschool children through the kindergarten-family partnership. The paper presents various definitions of the concept of educational partnership, communication competence; there are described various forms of kindergarten-family partnership; a kindergarten-family educational partnership project is described, focused on training children in communication competence.

Keywords: communication competence, preschool age, kindergarten-family cooperation, kindergarten-family partnership project.

Dezvoltarea competenței de comunicare ocupă un loc prioritar la vârsta preșcolară, fiind o achiziție importantă care impulsionează și potențează întreg demersul comunicativ ulterior al personalității.

Competența de comunicare este capacitatea unei persoane de a-și transmite gândurile, trăirile, intențiile prin mijloacele verbale și extraverbale de exprimare, de a recepționa și înțelege mesaje primite în actul comunicării [6, p.57].

Competența de comunicare presupune acționarea într-un mod perceput ca fiind eficient și adecvat atât de către sine, cât și de alții [15, p.22].

Când ne referim la competența de comunicare, trebuie să înțelegem comunicarea ca un set de abilități, resurse primare cu care un comunicator este capabil să utilizeze procesul de comunicare. Resursele sunt cunoștințele strategice despre reguli și norme de comunicare, capacități, abilități, cum ar fi abilitatea de codare și decodare [15, p.22].

Competența de comunicare se referă la capacitatea de a spune celor din jur cine ești, ce vrei, pentru ce dorești un anumit lucru și care sunt mijloacele pe care le vei folosi pentru a-ți atinge scopul. În acest sens, competența de a comunica înseamnă a tăcea, a aștepta reacția,

răspunsul celui căruia ai vrut să-i faci onoarea de a-l anunța că ești și chiar de a-i spune ce vrei [10, p.3].

Formarea competenței de comunicare ocupă un loc prioritar în grădiniță, cu impact asupra dezvoltării personalității copilului de vârstă preșcolară. Stăpânirea unui vocabular bogat îi oferă preșcolarului posibilitatea de a se „mișca” mai ușor în mediul înconjurător și de a-și experimenta propriile achiziții de limbaj, astfel punându-se la dispoziția copiilor unele materiale specifice, ca: cărți, caiete, reviste pentru copii, instrumente de scris, casete audio și video etc. [12, p.48].

Prin dezvoltarea competenței de comunicare, copilul va avea următorul profil: civilizat, sociabil, comunicativ, implicat, interesat, creativ. Copilul: va înțelege că poate comunica, transmițând celor din imediata apropiere propriile gânduri, opinii, sentimente, într-un mod care să-l facă înțeles; va respecta regulile unui dialog civilizat; va descoperi că poate comunica folosind o multitudine de limbaje convenționale și neconvenționale; va reflecta la importanța comunicării în viața fiecăruia și se va apropia mai ușor de bogăția transmisă prin intermediul mesajelor scrise; va observa că prin intermediul comunicării se poate apropia de cei din jurul său, stabilind relații armonioase; va fi interesat să găsească soluții la diferite probleme prin intermediul comunicării, cărților, calculatorului; va cunoaște unde/cum găsește informațiile de care are nevoie; va descoperi plăcerea lecturii dintr-o carte, de pe calculator/tabletă, de pe iPad, de pe eBook sau orice alt suport; va avea plăcerea de a merge la teatru, de a viziona un film etc. [18].

Eficientizarea formării competenței de comunicare la copiii de vârstă preșcolară îi revine parteneriatului educațional.

Dicționarul explicativ ilustrativ al limbii române definește *parteneriatul* ca o asociere a doi sau a mai mulți parteneri, în vederea unui scop comun [3, p.1385].

Cuvântul *parteneriat* presupune existența a doi sau mai mulți parteneri care împreună încearcă să rezolve o problemă, sarcină prin acțiuni comune sau asocierea a doi sau a mai mulți parteneri.

Parteneriatul este o relație de muncă caracterizată de un consens împărțit, respect reciproc și de dorința de a negocia [9, p.11].

Termenul *parteneriat* în literatura de specialitate este utilizat adesea intersanjabil cu alți termeni și sintagme precum: colaborare, coordonare, integrare a serviciilor, rețea de servicii, activitate comună între organizații [13, p.104].

Potrivit autorului S. Cristea, conceptul de parteneriat educațional reprezintă: un angajament într-o acțiune comună negociată; un raport de resurse, de schimburi, de contacte, de rețele asociate în termeni constructivi; o negociere între părți având puterea de a contracta cu un interlocutor recunoscut; un acord de colaborare între parteneri egali care lucrează împreună pentru realizarea propriilor interese, rezolvând probleme comune; un cadru instituțional de rezolvare a unor probleme comune, plecând de la obiectivele generale

într-un timp determinat cu repartiția clară a responsabilităților și procedeele de evaluare [apud 8, p.11].

Parteneriatul educațional este una dintre cerințele-cheie ale pedagogiei contemporane, cu impact maxim asupra soluționării variilor probleme de ordin psiho-socio-pedagogic, care presupune: egalizarea șanselor de participare la o acțiune educativă comună; interacțiuni acceptate de toți partenerii; comunicare eficientă între participanți; colaborare (acțiune comună în care fiecare are rolul său); cooperare (acțiune comună cu interrelații și roluri comune) [2, p.203].

E.Vrasmaș este de părerea că parteneriatul educațional este forma de comunicare, cooperare și colaborare în sprijinul copilului la nivelul procesului instructiv care presupune o unitate de cerințe, opțiuni, decizii și acțiuni educative între factorii educaționali [apud 7, p.8].

Lexiconul pedagogic conturează parteneriatul ca fiind cooperarea la o acțiune de interes comun [14, p.246]

Partenerii acțiunilor educative sunt: instituțiile educaționale: grădiniță, școală, comunitate; agenți educaționali: părinți, unici, educatori, învățători, profesori, manageri, specialiști în rezolvarea unor probleme educaționale (psihologi, consilieri psihopedagogici); membrii ai comunității cu influență asupra creșterii, educării și dezvoltării copilului: medici, reprezentanți ai bisericii, reprezentanți ai poliției, ai pompierilor, ai mass-media etc. [16, p.218]

I. Nicola susține că partenerii educaționali contribuie în egală măsură la stimularea și consilierea tuturor aspectelor pe care le implică cele trei dimensiuni: intelectuală, afectivă și relațională (comunicațională). Acțiunea partenerilor educaționali se cere mereu coordonată pentru ca aceștia să aibă posibilitatea de a se manifesta, solidar și complementar fiecare acționând printr-o diversitate de mijloace.

Parteneriatul educațional reprezintă o direcție educativă imperios necesară dezvoltării actuale a grădinițelor. Se pleacă de la premisa că succesul copilului este condiționat de influența mai multor factori, nu doar grădinița, ca mediu instituționalizat, nefiind răspunzătoare de acesta. Posibilitatea angajării factorilor responsabili din mediile formal, informal și nonformal determină gradul de succes al copilului sau, mai bine spus, valoarea acordată fiecărui copil. Familia și comunitatea sunt două componente care au sarcina de a sprijini grădinița pentru valorificarea potențialului fiecărui subiect [4, p.111].

Parteneriatul se bazează pe premisa că părțile interesate au un fundament comun de acțiune și un spirit de reciprocitate care le permite să se unească. Pe educatori și pe părinți îi unește dorința de a-i susține pe copii în dezvoltarea lor. Astfel, instituirea spiritului de reciprocitate, încât eforturile depuse să aibă semnificație pentru toți cei implicați, este percepută de ei drept o provocare. Cunoscându-se, partenerii se identifică cu nevoile și aspirațiile copilului, pentru a-l susține, cu tact, înțelegere și dragoste în atingerea unui scop cu finalitate pozitivă [17, p.186].

Colaborarea dintre grădiniță și familie presupune o comunicare efectivă și eficientă, o unitate de cerințe și o unitate de acțiune când este vorba de interesul copilului. Rolul fiecărui educator este acela de a discuta cu părinții copiilor, de a stimula comunicarea permanent cu aceștia, de a informa membrii familiei cu privire la nevoile psihice și motrice ale copiilor, de a-i orienta către cunoașterea activităților din grădiniță și sprijinul în desfășurarea cât mai eficientă a acestora [4, p.111].

Acțiunea de coordonare pe care o exercită grădinița în cadrul relațiilor ei cu familia-coordonare ce derivă din faptul că cea dintâi este o instituție specializată, cu cadre pregătite, se selecționează și sistemul general al educației preșcolarului, a influențelor educative pozitive pe care preșcolarul le primește în cadrul familiei [5, p.177].

Părinții pot fi parteneri în educație pentru că dețin cele mai multe informații despre copiii lor, iar comunicarea cu cadrul didactic nu face decât să eficientizeze procesul didactic axat pe formarea competențelor de comunicare la preșcolari. Ei pot da informații prețioase despre problemele, crizele de creștere, dorințele, așteptările, neîncrederea, pasiunile copiilor.

Pentru realizarea parteneriatului cu părinții este esențial ca: părinții să fie priviți ca participanți activi, care pot aduce o contribuție reală și valoroasă la formarea competențelor de comunicare ale copiilor lor; părinții să fie parte la adoptarea deciziilor privitoare la copii; să se recunoască și să se aprecieze informațiile date de părinți referitoare la copiii lor; să se valorifice aceste informații și să se utilizeze în completarea informațiilor profesionale; responsabilitatea să fie împărțită între părinți și educatori.

Relația de parteneriat dintre educator și familie are ca punct de pornire realizarea unui plan individualizat privind asigurarea progresului copilului. În cadrul acestuia, părinții și educatorii stabilesc: strategiile de intervenție care să răspundă nevoilor de dezvoltare ale copilului, activitățile propuse pentru dezvoltarea integrată a copilului, tipuri de activități realizabile în cele două medii educaționale ale copilului (la grădiniță și acasă), adulții implicați în derularea acestui plan, perioadele de evaluare, periodicitatea întâlnirilor dintre educator și părinte.

Pentru a putea fi realizate obiectivele prevăzute, se necesită a determina împreună cu părinții, cele mai relevante forme de parteneriat.

Întâlnirile individuale periodice sunt importante, în cadrul cărora se vor analiza evoluția dezvoltării copilului, se vor identifica care sunt domeniile de dezvoltare care necesită o diversificare a activităților, care sunt activitățile care sunt realizate cu ușurință acasă, modul în care copilul reacționează la diverse activități propuse. Părintele se simte implicat în viața copilului său și vede continuumul relației dintre „acasă” și „la grădiniță”. În acest fel, începe să își verbalizeze temerile sau să se simtă valorizat în rolul său, se poate centra pe observațiile asupra copilului său. Ca educator, putem să evaluăm dacă abilitățile sale parentale au nevoie de suport. Îi putem oferi diverse materiale pentru a-și îmbogăți

cunoștințele și dezvoltă capacitățile parentale. Astfel, aceste întâlniri au un profund caracter de confidențialitate [11, p.43].

Participarea părinților la activitățile copilului are un dublu câștig: pe de o parte, copilul se va simți securizat de prezența părinților, astfel încât va fi mai deschis spre explorare; pe de altă parte, se va face un transfer de abilități practice și cunoștințe, de la educator spre părinte, prin exersarea amenajării spațiilor, a comunicării cu copilul, prin observarea atentă a acestuia într-un alt context decât cel de acasă [11, p.44].

Scopul acestei forme de parteneriat vizează constatarea de către părinți a nivelului de performanță atins de copiii lor, a modalităților optime de însușire a unor cunoștințe, de formare a unor capacități, obișnuirea copiilor cu desfășurarea activității în prezența altor persoane decât cele cu care sunt obișnuiți. Utile și recomandabile sunt analizele realizate de educatoare împreună cu părinții pe înregistrări video sau audio a activităților desfășurate. Unii părinți vor ajuta pe educatoare și pe copii, facilitând desfășurarea activităților și îmbogățind experiența socială a copiilor; alții, care au calificări deosebite, vor conduce chiar, asistați de educatoare. Este foarte greu de activizat un număr de părinți în activitățile deosebite: excursii, plimbări lungi, vizionări de spectacole în afara grădiniței, pentru a însoți pe copii, pentru a asigura securitatea acestora și buna desfășurare a activităților [7, p.53].

Comunicarea la distanță ia forma unor convorbiri telefonice sau prin poșta electronică sau prin intermediul site-ului grădiniței. Aceste forme sunt utilizate în perioadele, în care părinții nu au timpul disponibil de a participa la toate întâlnirile organizate la grădiniță, când serviciul lor presupune deplasări etc. Această formă de comunicare este complementară comunicării directe, dar nu o înlocuiește.

Participarea părinților la activitățile instituției preșcolare reprezintă un alt prilej de cunoaștere a părinților, dar și un mod prin care aceștia sunt familiarizați cu programul grupei, cu conținutul și metodele didactice, cu materialele didactice și mijloacele necesare desfășurării activităților, cu modul de comunicare și abordare a situațiilor problematice, cu semnificația respectului față de copil. Relația părinte-educatoare astfel contribuie la constituirea unor relații pozitive între familie-grădiniță, la o coerență a practicilor educaționale și a cerințelor referitoare la copil. Astfel, părinții devin parteneri în educație, deținând informații despre scopul programului educativ la care participă copilul lor, obiectivele urmărite, cunosc progresele înregistrate de copil și cum ar trebui sprijinit acesta și în mediul familial. Trebuie să-i ajutăm pe părinți să știe mai multe despre ce le este de ajutor copiilor în dezvoltarea lor. Coerența și continuitatea influențelor educaționale din grădiniță și de acasă asigură o dezvoltare cât mai sănătoasă a copilului. De aceea, primul pas trebuie să-l facem noi, profesioniștii. Părinții trebuie implicați permanent în activitatea grădiniței prin participarea lor la crearea unui mediu plăcut, a unei baze didactico-materiale satisfăcătoare prin contribuții personale – sponsorizări [19, p.108].

Convorbirile cu părinții desfășurate la ora venirii și cea a plecării copiilor de la grădiniță, de asemenea, fortifică relația cu familia. Programul complex al părinților, cât și

orarul de lucru prelungit au drept consecință lipsa de timp liber a familiei. De aceea, ocaziile informale de dialog, dintre educatoare și familie au o mare importanță. Educatoarea poate dialoga cu familia dimineața, când copilul, este adus la grădiniță, și după amiaza, când copilul este luat acasă. Acestea sunt momentele când educatoarea poate comunica familiei amănunte despre activitățile zilei, despre progresele copilului, amintind de asemenea diferite aspecte legate de întruniri ulterioare cu familia sau de programul săptămânal. Totuși, aceste momente nu sunt propice pentru discutarea neliniștilor educatoarei sau problemelor cu care copilul se confruntă în perioada respectivă, acesta fiind de față. Pentru un astfel de scop este bine să se stabilească o întrevedere specială [19, p.118].

Un alt prilej de informare a părinților îl reprezintă întâlnirile într-un cadru mai larg, al *ședințelor cu părinții* și al *lectoratelor* organizate pe diferite teme și desfășurate de educatoare, alți specialiști (medic, psiholog, logoped etc.) și uneori de părinți înșiși. Întâlnirile de acest gen trebuie să se succedă cu o periodicitate care să permită crearea unei relații mai apropiate cu familia și consolidarea acesteia cu grădinița [7, p.50].

Ședința cu părinții este una dintre cele mai frecvente forme de comunicare cu familia, un mijloc eficient nu doar de a sigura un schimb continuu de informații privind progresul copilului, ci și o cale de cunoaștere și stabilire a unor relații de interdependență dintre grădiniță și familie [1, p.12].

Adunările generale ale părinților au importanța și specificul lor în ceea ce privește schimbul de informații dintre educatoare și părinți. Acestea sunt momente de bilanț, de realizare a unei viziuni de ansamblu asupra activității educative într-o perioadă mai îndelungată. Ele presupun analiza profundă și structurată, propuneri generale, esențiale pentru perioada următoare [7, p.52].

Precizăm că identificarea și implementarea variilor forme de cooperare dintre educatori și părinți asigură dinamism, continuitate, variabilitate, eficacitate parteneriatului educațional grădiniță-familie.

Preocupați de soluționarea problemei formării eficiente a competenței de comunicare a preșcolarilor prin valorificarea parteneriatului educațional, în anul de studii 2018-2019 am realizat o cercetare în acest sens.

Scopul cercetării noastre a constat în fundamentarea, elaborarea, implementarea și validarea Proiectului de parteneriat educațional grădiniță-familie axat pe formarea competenței de comunicare la copiii din învățământul preșcolar.

Acțiunile experimentale au fost întreprinse pe un lot format din 43 copii de vârstă preșcolară mare, dintre care 21 au alcătuit grupul experimental, iar 22 de copii au format grupul de control; 43 părinți ai preșcolarilor din grupa mare, dintre care 21 părinți au constituit grupul experimental și 22 părinți au format grupul de control.

În demararea demersului experimental am pornit de la următoarea ipoteză: Procesul de formare a competenței de comunicare la copiii de vârstă preșcolară în contextul

parteneriatului educațional grădiniță-familie se va derula eficient în cazul în care vor fi respectate următoarele *condiții psihopedagogice*:

- ✓ educatorii și părinții vor fi parteneri durabili ce asigură un parteneriat continuu și productiv în formarea competenței de comunicare la preșcolari;
- ✓ părinții, cadrele didactice, copiii vor fi implicați în varii forme de parteneriat (mese rotundă, ședințe, consultații individuale și de grup, ateliere de lucru etc.) axate pe formarea competenței de comunicare a preșcolarilor.

Pentru a spori motivația părinților de a se implica în proiectul de parteneriat am venit cu următorul argument: Formarea competenței de comunicare va permite valorificarea de către copil a unui arsenal de cunoștințe, capacități, atitudini ce vizează codificarea și decodificarea eficientă a mesajului, argumentarea ideilor, utilizarea elocventă a mijloacelor verbale, nonverbale și paraverbale, aplicarea formulelor de politețe în comunicarea cu adulții și semenii, respectarea succesiunii întrebare-răspuns, realizarea eficientă a dialogului și monologului în diverse contexte de comunicare etc. Parteneriatul grădiniță-familie este în măsură să asigure realizarea acestui deziderat, prin facilitarea continuității intervențiilor educaționale ale educatorilor și părinților, fapt ce va asigura dezvoltarea globală a copilului și integrarea eficientă a acestuia în societate.

Scopul proiectului: asigurarea cooperării eficiente a educatorilor și părinților în vederea optimizării procesului de formare a competenței de comunicare la copii de vârstă preșcolară.

Obiectivele proiectului: participarea comună a educatorilor și a părinților în cadrul variilor forme de cooperare axate pe problema formării competenței de comunicare a preșcolarilor; preluarea reciprocă de către cadre didactice și părinți a experienței și a bunelor practici cu referire la formarea competenței de comunicare la copiii de vârstă preșcolară.

Rezultate scontate: asigurarea continuității dintre activitatea instituției preșcolare și a familiei în procesul formării competenței de comunicare ale copiilor; asigurarea progresului competenței de comunicare a preșcolarilor prin valorificarea diverselor tehnologii didactice implementate cu copiii atât de către educatori, cât și de părinți; sporirea interesului educatorilor și părinților față de problema formării competenței de comunicare a copiilor de vârstă preșcolară.

Printre *formele relevante de parteneriat* dintre agenții educaționali preocupați de formarea competenței de comunicare la copiii de vârstă preșcolară, implementate în cadrul Proiectului de parteneriat grădiniță-familie nominalizăm:

- ✓ Masa rotundă „Rolul parteneriatului grădiniță-familie în formarea capacităților de comunicare la copii de vârstă preșcolară”;
- ✓ Seminarul „Comunicarea eficientă părinte-copil-educator – condiție în formarea competenței de comunicare a preșcolarilor”;
- ✓ Consultație individuală „Cum ne jucăm cu copiii noștri pentru a forma competența de comunicare?”;

- ✓ Consultație de grup „Valorificarea jocurilor didactice în formarea la preșcolari a competenței de comunicare”;
- ✓ Atelierul de lucru „Formarea competenței de comunicare la preșcolari prin intermediul poveștilor”;
- ✓ Realizarea în comun cu părinții a activităților didactice integrate: „Toamna în parc”, „Povești la gura sobei”, „Greierul și furnica” etc.;
- ✓ Realizarea în comun cu părinții a activităților extradidactice: concursul „Cel care sunt...”, dedicat creației lui Grigore Vieru; matinee: „Vine toamna, vine...”, „Vine, vine Moș Crăciun!”, „Mărțișoare, mărțișoare pentru mame iubitoare” etc.;
- ✓ Ședința cu părinții „Impactul cooperării grădiniță-familie asupra formării competenței de comunicare a copiilor de vârstă preșcolară”.

În desfășurarea Mesei rotunde „Rolul parteneriatului grădiniță-familie în formarea capacităților de comunicare la copii de vârstă preșcolară” am urmărit motivarea părinților în vederea implicării eficiente în proiectul educațional grădiniță-familie, părinții au fost rugați să explice cum înțeleg conceptul de parteneriat, competență de comunicare, să argumenteze care este importanța în viziunea lor a parteneriatului grădiniță-familie în formarea la copii a competenței de comunicare; au fost identificate formele de parteneriat educațional relevante în acest sens, periodicitatea întâlnirilor, necesitățile și subiectele ce prezintă interes, modalitățile de comunicare dintre parteneri etc.

Seminarul „Comunicarea eficientă părinte-copil-educator – condiție în formarea competenței de comunicare a preșcolarilor” a debutat cu activitatea de spargere a gheții, care a vizat organizarea unei dramatizări unde părinții au simulat un dialog cu propriul copil, fiind puși în situația de a interpreta atât rolul de părinte, cât și cel de copil. În continuarea acțiunilor, părinții au fost rugați să explice ce înseamnă să comunici eficient cu copilul, să identifice care sunt condițiile psiho-socio-pedagogice relevante comunicării eficiente cu preșcolarul. Ulterior li s-a propus părinților activitatea în grupuri, în vederea soluționării unor studii de caz concrete ce vizează comunicarea copil-matur și impactul acesteia în formarea la copii a competenței de comunicare.

Pe parcursul derulării proiectului de parteneriat am urmărit realizarea în comun cu părinții a activităților didactice integrate: „Toamna în parc”, „Povești la gura sobei”, „Greierul și furnica” etc., a activităților extradidactice: concursul „Cel care sunt...”, dedicat creației lui Grigore Vieru; matinee: „Vine toamna, vine...”, „Vine, vine Moș Crăciun!”, „Mărțișoare, mărțișoare pentru mame iubitoare” etc.

În cadrul acestor activități am implementat diverse metode precum: conversația, explicația, descrierea, povestirea, repovestirea, jocul didactic, exercițiul, dramatizarea etc.; am aplicat diverse forme de organizare a activității preșcolarilor: macrogrup, grup, pereche, individual; am folosit varii mijloace de învățământ, printre care s-au remarcat cele imagistice și audio-vizuale; am aplicat tehnici didactice: Pălăriile gânditoare, Gândește-Perechi-Prezintă, Ciorchinele, Explozia Stelară, Asaltul de idei etc.

Toate aceste metode, forme, mijloace, tehnici au fost orientate spre codificarea și decodificarea eficientă a mesajului de către copii; argumentarea elocventă a ideilor; utilizarea optimă a mijloacelor verbale; paraverbale, nonverbale; aplicarea formulelor de politețe în comunicarea cu adulții și semenii; formularea răspunsurilor în concordanță cu întrebările adresate; respectarea în comunicarea cu cei din jur a succesiunii întrebare-răspuns; alcătuirea întrebărilor în legătură cu diverse conținuturi; realizarea descrierilor diverse după obiecte concrete, imagini etc. .

De asemenea, în cadrul proiectului de parteneriat educațional grădiniță-familie, am pus accent pe următoarele aspecte: în implementarea de către părinți și educatori a demersului orientat spre formarea competenței de comunicare este necesar de a porni de la nivelul real de formare a respectivului tip de competență al fiecărui copil și personalizarea intervențiilor educaționale pentru fiecare copil în parte.

În urma acțiunilor realizate în comun cu părinții, am observat la copii o creștere evidentă a capacității de analiză a cauzalității fenomenelor: argumentarea în cadrul dialogului; prezența subordonatelor cauzale introduse prin conjuncțiile și locuțiunile conjuncționale *pentru că, fiindcă, căci*, argumente aduse de copii în contextul fiecărei afirmații. Am remarcat o anumită succesiune logică a replicilor, fapt care demonstrează capacitatea copiilor de a susține un dialog pe o temă sau pe o succesiune de teme.

Le-am atras atenția părinților că tempoul dialogului copiilor este dinamic când tema îi interesează și ei cooperează în comunicarea de informații. Dialogul devine mai lent când discuția se situează pe plan abstract, când unul dintre parteneri este mai timid și găsește mai greu replici adecvate. Am realizat un inventar al tuturor elementelor fonetice care frânează fluenta vorbirii, cele mai importante și caracteristice vârstei de 5-7 ani fiind ezitățile și pauzele ca efect al feedback-ului, când se reia răspunsul în vederea reformulării pentru corectare și nuanțare, păstrând nu atât cuvinte izolate, ci grupuri. Contextele create copiilor pentru a dialoga au impus autocontrolul și asupra intonației adecvată conținutului replicilor. Am intervenit în disciplinarea intensității vocii, a realizării anumitor pauze, a gestionării gesturilor și mimicii etc.

Am direcționat părinții să observe la copii gesturile și mimica în timpul realizării dialogurilor, mijloace nonverbale implicate contextual în actul comunicării orale, foarte expresive și necesare în decodarea mesajului la această vârstă; râsul, zâmbetul, grimasa, gesturi de invitare a partenerului pentru a interveni în dialog, o suită de gesturi ale mâinilor, ale corpului, în timpul povestirii desenelor animate cu acțiune dinamică.

În desfășurarea consultațiilor individuale „Cum ne jucăm cu copiii noștri pentru a forma competența de comunicare?” și a consultației de grup „Valorificarea jocurilor didactice în formarea la preșcolari a competenței de comunicare” le-am recomandat părinților jocuri pe care să le aplice și în mediul familial: „Dacă aș fi...”, „Unde am fost – nu spunem, ce-am făcut – vă arătăm”, „Cum comunicăm”, „Personajul preferat”, „Plimbare în parc”, „Marionete din șosete”, „Microfonul fermecat”, „Furtuna de idei” etc. Părinților li

s-a argumentat importanța jocului în formarea competenței de comunicare la preșcolari, fiind motivați să se joace mai mult cu proprii copii, fapt ce va facilita nu doar formarea competenței de comunicare a preșcolarilor, dar și sporirea calității relației părinți-copii.

Implicând părinții în atelierul de lucru axat pe formarea competenței de comunicare a preșcolarilor prin intermediul poveștilor, aceștia au fost orientați să surprindă potențialul lecturării basmelor în eficientizarea comunicării părinte-preșcolar, să elucideze valențele poveștilor în formarea la copil a: capacităților de a codifica și decodifica mesajele; respectului și atitudinilor pozitive față de interlocutori; poziției proprii argumentate față de acțiunile și faptele personajelor etc.

Rezultatele privind progresul competenței de comunicare, atestate de către preșcolari în urma implementării proiectului de parteneriat, au permis validarea Proiectului de parteneriat grădiniță-familie axat pe formarea respectivului tip de competență la copiii de vârstă preșcolară mare.

Concluzii

- ❖ Implicarea părinților, copiilor, educatorilor în cadrul Proiectului grădiniță-familie axat pe formarea competenței de comunicare asigură progresul integrării personalității în devenire în societate, datorită unificării forțelor agenților educaționali de a soluționa o problemă de interes comun.
- ❖ Cooperarea coerentă, constructivă, complexă dintre educatori și părinți, prin implicarea acestora în cadrul diverselor forme de parteneriat precum: mese rotunde, ședințe, ateliere de lucru, consultații, seminare, etc. facilitează formarea competenței de comunicare la copiii de vârstă preșcolară.
- ❖ Alternarea activităților didactice cu cele extradidactice, proiectate și implementate în comun de către educatori și părinți, sporește nivelul competenței de comunicare a copiilor de vârstă preșcolară mare.
- ❖ Participarea activă a tuturor partenerilor în soluționarea problemei stringente pentru pedagogia preșcolară – formarea competenței de comunicare a copiilor; prezența nemijlocită a interesului comun al părților; stabilirea clară a scopului acțiunilor care urmează a fi realizate în parteneriat, relaționarea coerentă, cooperarea, conlucrarea, colaborarea complexă și sistematică între agenții educaționali pe întreaga durată a proiectului de parteneriat; desemnarea și implementarea tehnologiilor de evaluare pe parcursul realizării proiectului etc. constituie condiții facilitatoare formării cu succes a competenței comunicative a preșcolarilor în contextul valorificării parteneriatului grădiniță-familie.

Bibliografie

1. Carauș D., Lungu V. Ședințe cu părinții. Eficiente și antrenamente! Chișinău: Editura ARC, 2008. 136 p. ISBN 978-9975-61-510-5.

2. Crețu I., Mîslițchi V. Parteneriatul grădiniță-familie – factor semnificativ în dezvoltarea vocabularului copiilor de vârstă preșcolară. În: Reconceptualizarea formării inițiale și continue a cadrelor didactice din perspectiva interconexiunii învățământului modern general și universitar. Mat. conf. științifico-practice naționale cu participare intern. Vol. 1. Ch.: UST, 2017. p.199-206. ISBN 978-9975-76-214-4.
3. Dicționar explicativ ilustrativ al limbii române. Ch.: ARC&Gunivas, 2007. 2280 p.
4. Guceanu G. Importanța colaborării grădiniță-familie în educarea copilului preșcolar. În: Hagău G., Onofrei D., Pădure M. Educație și formare: perspective actuale. Cluj-Napoca: Argonaut, Limes, 2016. 409 p.
5. Horvath E. Colaborare grădiniță-familie, condiție de bază în realizarea eficientă a educației copilului. În: Hagău G., Onofrei D., Pădure M. Educație și formare: perspective actuale. Cluj-Napoca: Argonaut, Limes, 2016. p. 177-179.
6. Ibolya I. Competența de comunicare a școlarului mic. Brăila: Sf. Nicolae, 2010. 102 p.
7. Mîslițchi V. Parteneriatul educațional familie-grădiniță-școală. Ghid metodologic. Chișinău: Pulsul Pieței, 2015. 250 p. ISBN 978-9975-3040-7-8.
8. Mîslițchi V. Pregătirea copiilor pentru școlarizare – condiție prioritară în asigurarea adaptării școlare de calitate. În: Revista Grădinița Modernă, 2014. nr. 3 (10), p.15-20.
9. Mîslițchi V., Isacova A. Impactul parteneriatului educațional grădiniță-familie asupra dezvoltării lexicului la copiii de vârstă preșcolară. În: Revista Grădinița Modernă, 2015. nr. 3 (14), p. 4-10. ISSN 1857-4610.
10. Ovcerenco N., Berghi O. Rolul metodelor interactive în dezvoltarea competențelor de comunicare la preșcolari. În: Învățământ superior: tradiții, valori, perspective. Vol. 2: Didactica învățământului primar și preșcolar. Mat. Conf. șt. naționale cu participare internațională. Ch.: UST, 2018, pp.86-93. ISBN 978-9975-76-249-6.
11. Proiectul pentru Reforma Educației Timpurii. Să construim împreună cei 7 ani... de-acasă. Modul pentru părinți și educatori. București: Educația 2000+, 2009. 80 p.
12. Racu J. Formarea abilităților comunicative la preșcolarii mari. În: Asistența psihologică, psihopedagogică și socială ca factor al dezvoltării societății, Volumul I. Chișinău, 2010. p.13-17.
13. Stan L. Educație timpurie. Probleme și soluții. Iași: Polirom, 2016. 376 p.
14. Ștefan M. Lexicon pedagogic. București: Aramis Print, 2006. 384 p.
15. Țărnă E. Bazele comunicării. Chișinău: Prut Internațional, 2011. 219 p.
16. Vrasmaș E. Dimensiuni și particularități care definesc parteneriatul educațional. În: Didactica Pro..., nr.2 (48), 2008. p.18-20.
17. Vrânceanu M. Parteneriat educațional. În: 1001 idei pentru o educație timpurie de calitate. Ghid pentru educatori. Chișinău: Tipografia Centrală, 2010. p.186-213.
18. Băiceanu C. Dezvoltarea competențelor de comunicare și lectură la elevii din ciclul primar. Disponibil: www.09-BaiceanuCatalina-Referat.pdf.
19. Ghid de bune practici pentru educația timpurie a copiilor de la 3 la 6/7 ani. Disponibil: <http://www.isj.albanet.ro>.